

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Beelden-Dienst Ende Vasten Met Haere Ceremonien Soo
Sy Ghebryyckt Worden Vande H. Roomsche Kercke
Bevestight Met De H. Schriftvre Ende De HH. Ovt-Vaders
vande eerste 400. jaeren**

Hazart, Cornelius

T'Antwerpen, 1664

Het I. Capittel. Wordt bethoont wat eyghentlijck Afgoderije is.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71387](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71387)

H E T
E E R S T E T R A C T A E T.

*Van de Peelden, ende Beelden-dienst in't
ghemeyn.*

H E T I. C A P I T T E L.

Wordt bethoont wat eyghentlijk
Afgoderije is.

DE naem self wijst de daet uyt ; want wat
is/Afgoderije, anders te segghen als Af-wij-
ken, oft Af-vallen vanden waerachtighen
Godt. ende sich keeren tot redelijcke/ouredelijcke/
oft onghewoelijcke Schepselen / om die te eeren/
t'aenbidden/te herkennen als Goden?

Soo leert my / voor eerst, den H. Apostel Paulus
Rom. Cap. 1. v. 23. 25. daer hy handelt van de Af-go-
derije der Heydenen/ ende seyd waer in dat sy be-
stondt/te wesen : S'hebben de Heerlijckheydt des on-
verderffelycken Godts, verandert in de ghelijckenisse eens
beeldts van een verderffelyck mensche, ende van ghevo-
ghelte, ende van viervoetige, ende cruypende dieren S'heb-
ben de waerheydt Godts verandert in de leughen, ende het
Schepsel ghe-eert, ende gbedient boven den Schepper.

Soo leert my/ ten tweeden, den H. Gregorius Na-
zianzenus, Orat. 38. & 42. De Afgoderye, seyd hy/ is een
overloopen van het aenbidden des Scheppers, tot het aen-
bidden der Schepselen.

Soo leert my/ ten tweeden, den H. Augustinus lib. 2.
de Doct. Christ. Afgoderije is/ seyd hy/ als men eenigh
Schepsel, oft een deel van eenigh Schepsel eert, oft dient
als Godt.

Hier in dan komen de H. Schriffture / ende de
H. Vaders / ober een / dat Afgoderije niet anders
en is / als af-wijcken, oft af-vallen van Godt, hem be-
roobende van de eere die hem alleen toekomt / en-
de die toedzaghende aen eenigh schepsel als oft
het inder waerheydt Godt ware.

Bemerckt hier / dat / ghelijck de schepselen beel-
derley / en menigherhande zijn / alsoo oock de
hoor-worpselen vande Afgoderije konnen ver-
schepden zijn / en menighvuldigh / soo al men wel
bespeuren kan upt de Afgoderije vande oude Ro-
meynen, ende andere Heydenen.

Ten eersten, daer zijnder gheweest / de welke sich
lieten hoorstaen / dat inde beelden / oft statuwen
self eenighe goddelijckheyt was / ende ober sulcx
aenbaden het gont / het silber / hout / steen / &c. als
goddelijck.

Ten tweeden, daer zijnder gheweest / die de beel-
den / statuwen / oft boomen aenbaden / om dat den
dupbel daer dooz sprack / ende antwoorde gaf op
hare vraghen / ende alsoo aenbaden sy niet alleen
de beelden / statuwen / oft boomen / maer oock den
dupbel / als Goden.

Ten derden, daer zijnder gheweest / die gheloof-
den / dat die menschen / de welke hier op de werlt
hadden besouderlijck upt-ghesteken / oft in ghe-
leertheyt / oft in kloeckmoedigheyt / oft ander-
sins / hoe boos / ende roekeloos sy mochten ghe-
weest hebben van leuen / dies niet reghenstaende
naer hare doot warden verandert in Goden,
dies-bolghende droeghen haer / oft hare beelden /
die eere toe / de welke sy schuldigh waren aen den
Schepper alleen / namelijck met haer op te dra-
ghen uptwendighe Sacrificien / de welke Godt
alleen toe-komen.

Ten lesten, daer en is niet op de wereltd / soo on-
gheboelijck / soo slecht / soo verwozen / soo boos /
welck de Heydenen / oft in haer seluen / oft in haer-
re beeltenissen niet misbruyckt en hebben tot Af-
goderije; andere aen-baden de Beesten, andere de

Plane.

vande Beelden, ende Beelden-dienst. 7

Planeten, andere de Elementen, andere de Cortse, den Ouderdom, den Peys, &c.

Van dese allegaer seght den H. Apostel Paulus Rom. Cap. I. v. 21. 25. Daer sy Godt hadden ghekent, sy en hebben hem als Godt niet verheerlijckt, oft gedanckt, maer zijn verydelt gheworden in hare ghedachten, ende haer onverstandigh herte is verduystert geworden, s'hebben het schepsel liever ghezeert, ende ghedient als den Schepper, die te pryfen is inder eeuwigheydt. Amen.

HET II. CAPITTEL.

Wordt voorghestelt het verschil datter is tusschen een enckel Beeldt, eende een Afgodisch-Beeldt.

Wat een Af-godisch-beeldt is / sal ick trecken nupt de woorden vanden H. Apostel Paulus, 1. Corinth c. 8. v. 4. daer hy seyd / dat / een Afgodt niets is inde wereldt : wederom 1. Corinth c. 10. v. 19. Wat seghiek dan dat eenen Afgodt yet is? Gheenings niet / ten is niet met allen ; want al-hoe-wel (ghelyck den Dordrechtschen Bybel wel bemerckt Num. 8.) het gout, silver, steenen, Sonne, Mane, af ghestorven menschen, boose gheesten, en dierghelycke, die de Heydenen voor goden hielden, metter daet pet waren / soo is't nochrang / dat het maer ydele phantastien waren / ende haer eyghene versieringhen, vooz soo veel als sy dierghelycke schepselen hielden vooz Goden.

Hier op past seer wel 'tghene den H. Augustinus a seght Lib. de vera Innoc. cap. 213. Soo zyn de ghene, die Afgoden dienen, ghelyck die, de welcke ydele dingen sien in haren slaep, ten zyn niet anders als droomen / ydele verbeeldinghen / ende eyghene versieringen.

Den H. Hieronymus, in Cap. 13. Zachar. vergheelijckt se by de ketteren: Ghelyck de verkeerde leerinche der ketteren, al wat sy versiert, verkeert in eenen

Sic sunt qui colunt idola. quomodo qui in somni vident vana;